

Матеріал дистанційних лекцій
для студентів 1 курсу факультету народних інструментів
кафедра баян, акордеон (бандура).

Викладач доц. Щербакова Н.Ю.

Роботи надсилати **вчасно** на адресу: toshabunya@ukr.net

Кожне виконане завдання мною фіксується за традиційною для нашої групи системою.

Всі аудіо і нотні матеріали додаються окремими файлами.

!!! Диктанти писати за методикою, що відпрацьовувалась в аудиторії. Максимальна кількість програвань – 10!

Завдання на тиждень з 22.04 до 29.04 Роботи надіслати 29.04.

Сольфеджіо: записати Диктант, зробити аналіз за планом:

- тональний план,
- описати фактуру (кількість голосів, їх включення, визначити склад),
- лігами позначити проведення теми.

Диктант і аналіз сфотографувати, надіслати.

Гармонія:

Тема: : Енгармонічна модуляція. Енгармонічна модуляція за допомогою двічі зменшеного септакорду. Прочитати: «Бригадний» Підручник гармонії (додається). Тема 57, с. 393–400. Енгармонізмом називають співпадіння звуковисотності тону при різній його нотації (cis-des). Модуляція вважається енгармонічною коли у спільному між тональностями акорді відбувається така заміна.

Енгармонічна модуляція відноситься до розряду раптових. Особливістю такого переходу є те що спільний акорд в той ж час є модулюючим і він найчастіше є дисонансом.

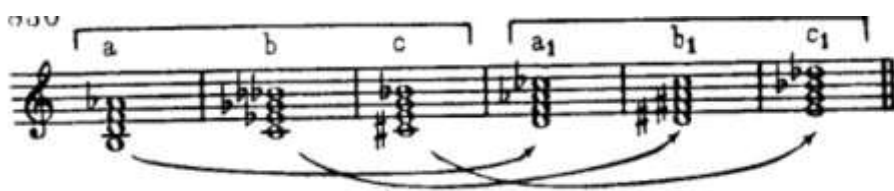
Найрозповсюдженою є енгармонічна модуляція за допомогою зменшеного септакорду. Специфіка будови цього акорду, полягає у тому що він складається з малих терцій і є за звучанням однаковим у всіх своїх оберненнях(при оберненні зб.2, яка енгармонічно дорівнює м.3), дозволяє визначити його обернення лише за розв'язанням:

$VII_7-I (C/c)$ $VII_6^5-I (A/a)$ $VII_4^3-I (Fis/fis)$ $VII_2-I (Es/es)$

(Тут і надалі розв'язання септакорду у тризвучний консонанс пов'язане зі певними складнощами набору. Я сподіваюсь що Ви всі пам'ятаєте «базові» правила подвоєння у тризвуку при розв'язанні зм. септакорду.)

Крім того, слід враховувати що він має лише три висотні транспозиції:

Відповідно, той самий акорд може бути розглянутим як зм. VII7 до тоніки, субдомінанти і домінанти шести різних тональностей

VII₇—T (I ст.) VII₇—S (IV ст.) VII₇—D (V ст.)
 (C/c) (G/g) (F/f)

Таким чином, враховуючи можливість розв'язання з енгармонічними замінами та три звуковисотні транспозиції стає ясным що один акорд може бути розв'язаним у 24 тональності.

Наприклад:

G-dur, g-moll: VII₇з7, V65, I53
 D-dur, d-moll: VII₇з7 до субдомінанти, DDVII₇з7 K64
 C-dur, c-moll: DDVII₇з7 K64
 E-dur, e-moll: VII₇з65, V43, I53
 H-dur, h-moll: VII₇з65 до субдомінанти, DDVII₇з65 K64
 A-dur, a-moll: DDVII₇з65 K64
 Cis-dur, cis-moll: VII₇з43, V2, I6
 Gis-dur, gis-moll: VII₇з43 до субдомінанти, DDVII₇з43 II2, V65, I53
 Fis-dur, fis-moll: DDVII₇з43 II2, V65, I53
 B-dur, b-moll: VII₇з2, V7, I53
 F-dur, f-moll: VII₇з2 до субдомінанти, V43, I53
 Es-dur, es-moll: DDVII₇з2, II7, V7, I53

Проаналізувати наведену схему розв'язання двічі зменшеного септакорду в 24 тональності (її аналог наводиться у підручнику на с. 396)

Розв'язання зменшеного септакорду у новій тональності:

1. Якщо зм. септакорд є септакордом VII (ввідним до тоніки) то для посилення тяжіння його варто перевести по колу через септакорд домінанти.

2. Якщо зм. септакорд є септакордом VII до домінанти (DD_{VII7}) то найчастіше обирається те його обернення яке плавно розв'язується у K₄⁶.

3. У випадку коли зм. септакорд є ввідним до субдомінанти то логічним є його розв'язання у IV тризвук з подальшим переходом до нової тональності. В музичній практиці такий тип модуляції застосовується часто для дуже швидкого переключення з тональності до тональності.

1. Знайти енгармонічно рівні септакорди у тональностях F-dur – g-moll, h-moll– c-moll, As-dur-E-dur. У кожній з пар тональностей використовувати всі три транспозиції зменшеного септакорду (VII₇-T, VII₇-S, VII₇-D). Записати акорд по початковій тональності і зробити енгармонічну заміну відповідно до нової тональності. Сфотографувати та надіслати на пошту!!!!
2. Зробити по тактовий гармонічний аналіз Алексєєв Гармонічне сольфеджіо. («Музыка», Москва, 1975) Сторінка 280 № 692, Приклад роздрукувати підписати акорди, тональний план, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.

Завдання на тиждень з 6.05 до 13.05. Роботи надіслати 13.05.

Сольфеджіо: записати Диктант, зробити аналіз за планом:

- тональний план,
- описати фактуру (кількість голосів, їх включення, визначити склад),
- лігами позначити проведення теми.

Диктант і аналіз сфотографувати, надіслати.

Гармонія: Тема: Енгармонічна модуляція за допомогою зменшеного септакорду. Розв'язання задачі.

Задачу на енгармонізм зменшеного розв'язуємо по вже знайомому алгоритму. Наприклад:

1. Тональний план – e-moll – As-dur
2. Структура – 4 такт половинна каденція по e-moll, 7-8 такт – заключна каденція по As-dur.
3. Зона енгармонічного переключення. Тут можна орієнтуватися по зміні знаків. Бачимо що ця зміна відбувається у 6 такті. Оскільки це передкадансова зона то можна припустити що в даному випадку тут використовується зменшений до домінанти у тональності As-dur. Як бачимо нотація пропонується вже по новій тональності (так робиться завжди і у конструктивному матеріалі і у художньому). А тепер зворотнім шляхом з'ясуємо чим є цей акорд у початковій тональності

VII₇-D I IV V VII₇-S VII³₄-S
 (безумовно у останньому такті прикладу в останньому акорді залишається gis).

Таким чином в наведеній задачі модуляція відбувається шляхом прирівнювання у шостому такті VII^3_4-S по e-moll до VII_7-D ($DDVII_7$) по As-dur.

4. Робимо функційний попередній аналіз та визначаємо неакордові звуки та альтерацію. Так «фа бекар» у другому такті можна визначити як D^{p5} . У третьому такті (передкадансовому) домінує S функція і відповідно звук «gis» є неакордовим. У шостому такті зменшений акорд тримається весь такт (з відповідною заміною) і тому звук «g» також є неакордовим. У 7 такті на першу і другу долю береться кадансовий і тому звук «g» так само є неакордовим. Ну і в останньому такті «b» є затриманням (прошу пам'ятати що затримання до прими є недопустимим і тому варто використовувати подвійне затримання.)

Таким чином розв'язання даної задачі може виглядати так:

$$t_r^3 - II_5^6 / D_2^{p5} - t_6 / IV_6 - (IV_3^5 - DDVII_7) / K - D // t_r^3 - II_2 / VII^3_4 - S = \text{до } VII_7 - D \\ (DDVII_7) / K - K - D_7 / t //$$

Домашнє завдання

Письмово.

1. Записати задачу що пропонується для прикладу по заданій схемі. сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.

2. Самостійно зробити наступну задачу

Розв'язати задачу з використанням неакордових звуків, альтерованих акордів, енгармонічної модуляції. Над нотним станом прописати тональний план. Акорд, через який відбувається модуляція, підписати у двох тональностях (з якої відбувається модуляція і до якої відбувається модуляція). Під задачею визначити її форму. Розв'язану задачу сфотографувати і надіслати.

3. Зробити гармонічний аналіз з 4 по 8 такти уривку Бетховен Соната №12 Зч. Обвести зменшений септакорд визначити його у початковій тональності і по тональності куди відбувається перехід. Сторінку роздрукувати підписати акорди, тональний план, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.

D-dur